

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан факультету
педагогіки і психології
Бондар В. І.

(підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

«ТЕХНОЛОГІЯ РОЗРОБКИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ
РОЗВИТКУ»

освітнього рівня «магістр»

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

спеціальності 012 Дошкільна освіта

Шифр за навчальним планом ВВ1.4.03

ОПП «Дошкільна та інклюзивна освіта»

Київ 2019

I. Опис дисципліни
Шифр дисципліни ВВ1.4.03

Загальна характеристика дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузі знань 01 Педагогічна освіта	Кількість кредитів – 5		<p>Методи навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - стимулювання й мотивації навчання, спрямованих на формування інтересу до майбутньої професійної діяльності; - організації і здійснення навчально-пізнавальних дій, - контролю та самоконтролю, - індивідуалізованого спілкування студента з викладачем через мультимедійні засоби, - використання мультимедійних освітніх технологій у процесі самонавчання (друковані, аудіо-, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж).
	Загальна кількість годин 150		
Спеціальність 012 Дошкільна освіта	Денна	Заочна	
Освітній рівень магістр	Лекції		
Вибіркова	-	8	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 1,2	Семінарські (практичні) заняття		
	-	8	
	Лабораторні заняття		
	-	-	
	Індивідуальна робота		
	16	-	
	Самостійна робота		
96	134		
Семестр 2,3	Співвідношення		Форми поточного контролю: модульний контроль
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 3 - самостійна робота: 4,6	аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання українська	54/96		

Предмет вивчення навчальної дисципліни – організаційно-технологічні основи розробки індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна базується на знаннях студентів філософії інклюзії, управлінських аспектах розвитку інклюзивного закладу дошкільної освіти, інноваційних технологій розвитку дітей дошкільного віку, моделювання як психолого-педагогічної технології.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Технологія розробки індивідуальної програми розвитку дитини» сформувані у студентів інклюзивну компетентність, спрямовану на забезпечення індивідуалізації виховання та розвитку дитини дошкільної освіти в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Завданнями навчальної дисципліни «Технологія розробки індивідуальної програми розвитку дитини» є:

- усвідомлення необхідності забезпечення індивідуалізації виховання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами;
- ознайомити з нормативно-правовими та організаційно-технологічними засадами створення та реалізації індивідуальної програми розвитку;
- розкриття сутності, завдань, змісту та форм індивідуальної програми розвитку;
- формування навичок визначення цілей (довгострокових, короткострокових), планування необхідних видів підтримки дитини з особливими освітніми потребами;
- ознайомити з процедурою створення та реалізації індивідуальної програми розвитку, компетентностями членів команди супроводу;
- формування умінь з адаптації та пристосування програм до особливих освітніх потреб дитини, реалізації індивідуальної програми розвитку.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p><i>Знати</i> нормативно-правові та організаційно-технологічні засади створення та реалізації індивідуальної програми розвитку, розуміти соціально-педагогічну значущість інклюзії у власній професійній діяльності</p> <p><i>Вміти</i> забезпечувати сприятливі умови для розвитку дітей з особливими освітніми потребами щодо їхнього доступу до освітніх та соціальних програм розвитку; реалізації основних прав; уникати прояву дискримінації та сегрегації, сприяти поширенню інклюзивних практик.</p>	Загальні, фахові.
2.	<p><i>Знати</i> загальні, специфічні закономірності та індивідуальні особливості психофізіологічного розвитку, особливості регуляції поведінки і діяльності дитини дошкільного віку з особливими потребами.</p> <p><i>Вміти</i> адаптувати та модифікувати комплексні та спеціальні програми розвитку дітей дошкільного віку, методики, матеріально-технічне обладнання та освітньо-розвивальне</p>	Загальні, фахові

	<p>середовище відповідно до специфічних освітніх потреб дітей; володіти сучасними педагогічними підходами, що дають змогу задовольняти освітні потреби всіх дітей в умовах загальноосвітнього закладу.</p>	
3.	<p><i>Знати</i> структуру індивідуальної програми розвитку, особливості моделювання індивідуального розвитку дитини дошкільного віку з особливими освітніми потребами.</p> <p><i>Вміти</i> визначати, розробляти, оцінювати і реалізовувати індивідуальну програму розвитку дитини, організовувати міжособистісну взаємодію дітей з особливими потребами з однолітками в групі; спільну діяльність дітей та дорослих, спільну та індивідуальну діяльність дітей відповідно до вікових норм їх розвитку.</p>	Загальні, фахові
4.	<p><i>Знати</i> специфічні потреби родин, які виховують дитину з особливими освітніми потребами; особливості спілкування з батьками/або особами, які їх замінюють щодо освіти дітей, особливості залучення до розробки індивідуальної програми розвитку.</p> <p><i>Вміти</i> забезпечувати ефективну взаємодію з батьками у розробці та подальшій реалізації індивідуальної програми розвитку їхньої дитини.</p>	Загальні, фахові
5.	<p><i>Знати</i> повноваження та обов'язки осіб, залучених до розробки та реалізації індивідуальної програми розвитку, роль у цьому процесі вихователя та асистента вихователя в інклюзивній групі.</p> <p><i>Вміти</i> забезпечувати ефективне співробітництво педагогів, батьків та різних фахівців у реалізації індивідуальної програми розвитку.</p>	Загальні, фахові

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення дисципліни відводиться 5 кредити ЄКТС 150 годин.

№ п/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС.	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС.
1.	Модель індивідуального розвитку як складова моделі інклюзивної освіти.	4	-	-	-	30	4	3	1	-	30
1.1	Індивідуальна програма розвитку як основа умова успішного включення дитини з особливими освітніми потребами до інклюзивного закладу освіти	2	-	-	-	16	1	1	-	-	6
1.2	Складові індивідуальної програми розвитку.	2	-	-	-	14	3	2	1	-	12
2	Підходи до створення індивідуальної програми розвитку.	11	-	-	-	56	12	5	7	-	34
2.1	Організація і проведення засідань команди із розробки індивідуальної програми розвитку.	2	-	-	-	18	1	1	2	-	6
2.2	Цілі і завдання індивідуальної програми розвитку.	2	-	-	-	12	1	1	1	-	6
2.3	Планування	1	-	-	-	8		1	1	-	8

	заходів підтримки і адаптація середовища.										
2.4	Діяльність вихователя та асистента вихователя для моделювання індивідуального розвитку дитини.	2	-	-	-	14		1	1	-	16
2.5	Залучення батьків до розробки і подальшої реалізації індивідуальної програми розвитку.	2	-	-	-	8		1	2	-	18
Разом		15	-	-	-	96	16	8	8	-	134

IV. Зміст дисципліни

№ п/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	Кількість годин	
		всього	в т.ч. лекційних
	<p><u>Модуль I. Модель індивідуального розвитку як складова моделі інклюзивної освіти.</u></p> <p>Тема 1. Індивідуальна програма розвитку як основа умова успішного включення дитини з особливими освітніми потребами до інклюзивного закладу освіти. Моделювання як психолого-педагогічна технологія. Характеристика поняття індивідуальна програм розвитку в широкому та вузькому сенсі (документ та процес). Індивідуальна програма розвитку як письмовий документ, який забезпечує індивідуальний розвиток дитини з особливими освітніми потребами в моделі інклюзивної освіти ЗДО. Функції індивідуальної програми розвитку (навчально-методична, комунікативна, менеджменту, забезпечення підзвітності, моніторинг дотримання нормативних положень та оцінка).</p> <p>Тема 2. Складові індивідуальної програми розвитку. Характеристика індивідуальної програми розвитку (вона повинна бути: індивідуалізованою, ефективною, функціональною, динамічною, доступною, визначеною у термінах реалізації). Загальна інформація про дитину, наявний рівень знань і</p>		

навичок, спеціальні та додаткові послуги (визначено у висновку інклюзивно-ресурсного центру), адаптації/модифікації, строк дії індивідуальної програми розвитку, інформація про прогрес дитини.

Індивідуальна освітня програма та індивідуальний навчальний план як складові індивідуальної програми розвитку.

Основні вимоги до змісту та форми індивідуальної програми розвитку.

Ознаки ефективної ІПР.

Модуль 2. Підходи до створення індивідуальної програми розвитку.

Тема 1. Організація і проведення засідань команди із розробки індивідуальної програми розвитку.

Нормативно-правове забезпечення створення індивідуальної програми розвитку.

Послідовність створення індивідуальної програми розвитку.

Складання плану роботи. Мета і завдання установчої зустрічі команди. Оптимальний склад команди.

Комплексна оцінка сильних та слабких сторін дитини.

Функції керівника закладу освіти у створення індивідуальної програми розвитку.

Тема 2. Цілі і завдання індивідуальної програми розвитку.

Перехід від оцінювання до планування освітнього процесу. Розробка актуальних цілей на засадах принципу ціле покладання SMART.

Довгострокові цілі. Короткострокові завдання. Пріоритет у виборі цілей. Приклади формулювання цілей.

Актуальний рівень успішності.

Тема 3. Планування заходів підтримки і адаптація середовища.

Комплексний процес збирання інформації про дитину з особливими потребами.

Спостереження – підгрунття процесу оцінювання. Планування процесу формального оцінювання. Процедура оцінювання (отримання дозволу батьків, забезпечення умов спостереження, засоби збирання інформації, вимоги щодо оформлення зібраних матеріалів). Дотримання етичних норм у процесі оцінювання. Використання результатів оцінювання. Розробка педагогічних рекомендацій.

Види адаптації і пристосувань для дітей з особливими потребами: пристосування навчально-розвивального середовища; облаштування групової кімнати (меблі, обладнання, іграшки); адаптація навчальних підходів, навчального процесу. Планування адаптацій.

Модифікація освітнього середовища.

	<p>Тема 4. Діяльність вихователя та асистента вихователя для моделювання індивідуального розвитку дитини. Попередній (превентивний) етап інклюзії дитини з особливими освітніми потребами. Етап психолого-педагогічної діагностики дитини. Етап створення індивідуальної програми розвитку. Роль вихователя і асистента вихователя у адаптації та пристосування програм до особливих освітніх потреб дитини, реалізації індивідуальної програми розвитку.</p> <p>Тема 5. Залучення батьків до розробки і подальшої реалізації індивідуальної програми розвитку. Співпраця з батьками в межах індивідуальної програми розвитку. Процедура підписання індивідуальної програми розвитку. Причини відмови батьків підписувати індивідуальну програму розвитку. Шляхи пошуку згоди.</p>		
--	---	--	--

Планування індивідуальної роботи зі студентами денної форми навчання

№	Тема	Кількість годин	Кількість годин аудиторних	Кількість годин самостійна робота
1.	<u>Весняний семестр</u> Модель індивідуального розвитку як складова моделі інклюзивної освіти.	43	7	36
1.1.	Індивідуальна програма розвитку як основа умова успішного включення дитини з особливими освітніми потребами до інклюзивного закладу освіти	12	2	10
1.2.	Складові індивідуальної програми розвитку.	13	3	10
1.3.	Цілі і завдання індивідуальної програми розвитку.	18	2	16
2.	<u>Осінній семестр</u> Підходи до створення індивідуальної програми розвитку.	68	8	60
2.1.	Організація і проведення засідань команди із розробки індивідуальної програми розвитку.	18	2	16
2.2.	Планування заходів підтримки і адаптація середовища.	14	2	12
2.3.	Діяльність вихователя та асистента вихователя для моделювання індивідуального розвитку дитини.	18	2	16
2.4.	Залучення батьків до розробки і подальшої реалізації індивідуальної програми розвитку.	18	2	16
Всього		111	15	96

4.2. Плани семінарських, практичних та лабораторних занять

Тема «Складові індивідуальної програми розвитку».

План.

1. Розділи індивідуальної програми розвитку (загальна інформація про дитину, наявний рівень знань і навичок, спеціальні та додаткові послуги, адаптації/модифікації, строк дії індивідуальної програми розвитку, інформація про прогрес дитини).
2. Індивідуальна освітня програма та індивідуальний навчальний план як складові індивідуальної програми розвитку.
3. Основні вимоги до змісту та форми індивідуальної програми розвитку.

Тема «Організація і проведення засідань команди із розробки індивідуальної програми розвитку».

План.

1. Нормативно-правове забезпечення створення індивідуальної програми розвитку.
2. Послідовність етапів створення індивідуальної програми розвитку.
3. Мета і завдання установчої зустрічі команди. Оптимальний склад команди.
4. Комплексна оцінка сильних та слабких сторін дитини.
5. Функції керівника закладу освіти у створення індивідуальної програми розвитку.

Тема «Цілі і завдання індивідуальної програми розвитку».

План.

1. Перехід від оцінювання до планування освітнього процесу
2. Довгострокові цілі. Короткострокові завдання. Пріоритет у виборі цілей. Приклади формулювання цілей.
3. Актуальний рівень успішності дитини.

Тема «Діяльність вихователя та асистента вихователя для моделювання індивідуального розвитку дитини».

План.

1. Характеристика попереднього (превентивного) етапу інклюзії дитини з особливими освітніми потребами.
2. Етап психолого-педагогічної діагностики дитини.
3. Етап створення індивідуальної програми розвитку.
4. Роль вихователя і асистента вихователя у адаптації та пристосування програм до особливих освітніх потреб дитини, реалізації індивідуальної програми розвитку.

Тема «Залучення батьків до розробки і подальшої реалізації індивідуальної програми розвитку».

План.

1. Співпраця з батьками в межах індивідуальної програми розвитку.
2. Процедура підписання індивідуальної програми розвитку.
3. Причини відмови батьків підписувати індивідуальну програму розвитку. Шляхи пошуку згоди.

4.3. Організація самостійної роботи студентів та форми звітності:

1. Підготувати питання для обговорення (8 год./7 тем = 56 год.)

Модуль I. Модель індивідуального розвитку як складова моделі інклюзивної освіти.

Тема 1. Індивідуальна програма розвитку як основа умова успішного включення дитини з особливими освітніми потребами до інклюзивного закладу освіти.

Питання для обговорення:

1. Моделювання як психолого-педагогічна технологія.

2. Характеристика поняття індивідуальна програм розвитку в широкому та вузькому сенсі (документ та процес).
3. Індивідуальна програма розвитку як письмовий документ, який забезпечує індивідуальний розвиток дитини з особливими освітніми потребами в моделі інклюзивної освіти ЗДО.
4. Функції індивідуальної програми розвитку (навчально-методична, комунікативна, менеджменту, забезпечення підзвітності, моніторинг дотримання нормативних положень та оцінка).

Тема 1.2. Складові індивідуальної програми розвитку.

Питання для обговорення:

1. Характеристика індивідуальної програми розвитку (вона повинна бути: індивідуалізованою, ефективною, функціональною, динамічною, доступною, визначеною у термінах реалізації).
2. Загальна інформація про дитину, наявний рівень знань і навичок, спеціальні та додаткові послуги (визначено у висновку інклюзивно-ресурсного центру), адаптації/ модифікації, строк дії індивідуальної програми розвитку, інформація про прогрес дитини.
3. Індивідуальна освітня програма та індивідуальний навчальний план як складові індивідуальної програми розвитку.
4. Основні вимоги до змісту та форми індивідуальної програми розвитку. Ознаки ефективної ІПР.

Тема 1.3. Цілі і завдання індивідуальної програми розвитку.

Питання для обговорення:

1. Перехід від оцінювання до планування освітнього процесу.
2. Розробка актуальних цілей на засадах принципу ціле покладання SMART. Довгострокові цілі. Короткострокові завдання.
3. Пріоритет у виборі цілей. Актуальний рівень успішності.

Модуль 2. Підходи до створення індивідуальної програми розвитку.

Тема 2.1. Організація і проведення засідань команди із розробки індивідуальної програми розвитку.

Питання для обговорення:

1. Нормативно-правове забезпечення створення індивідуальної програми розвитку.
2. Послідовність створення індивідуальної програми розвитку. Складання плану роботи. Мета і завдання установчої зустрічі команди. Оптимальний склад команди.
3. Комплексна оцінка сильних та слабких сторін дитини.
4. Функції керівника закладу освіти у створення індивідуальної програми розвитку.

Тема 2.2. Планування заходів підтримки і адаптація середовища.

Питання для обговорення:

1. Комплексний процес збирання інформації про дитину з особливими потребами.
2. Планування процесу формального оцінювання. Процедура оцінювання (отримання дозволу батьків, забезпечення умов спостереження, засоби збирання інформації, вимоги щодо оформлення зібраних матеріалів). Дотримання етичних норм у процесі оцінювання. Використання результатів оцінювання.

3. Види адаптації і пристосувань для дітей з особливими потребами: пристосування навчально-розвивального середовища; облаштування групової кімнати (меблі, обладнання, іграшки); адаптація навчальних підходів, навчального процесу. Планування адаптацій.
4. Модифікація освітнього середовища.

Тема 2.3. Діяльність вихователя та асистента вихователя для моделювання індивідуального розвитку дитини.

Питання для обговорення:

1. Попередній (превентивний) етап інклюзії дитини з особливими освітніми потребами.
2. Етап психолого-педагогічної діагностики дитини.
3. Етап створення індивідуальної програми розвитку.
4. Роль вихователя і асистента вихователя у адаптації та пристосування програм до особливих освітніх потреб дитини, реалізації індивідуальної програми розвитку.

Тема 2.4. Залучення батьків до розробки і подальшої реалізації індивідуальної програми розвитку.

Питання для обговорення:

1. Співпраця з батьками в межах індивідуальної програми розвитку.
2. Процедура підписання індивідуальної програми розвитку.
3. Причини відмови батьків підписувати індивідуальну програму розвитку. Шляхи пошуку згоди.

2. Скласти словник (2 год./7 тем)

3. На основі аналізу ситуацій (на вибір студента) сформулювати стратегічні цілі та короткострокові завдання для розвитку дитини з особливими освітніми потребами (6 год.).

4. Аналіз документів (6 год.).

5. Розробити пам'ятку для команди супроводу щодо формулювання цілей в індивідуальній програмі розвитку(6 год.).

6. Запропонувати варіанти (не менше трьох) шляхів пошуку злагоди з батьками дитини з особливими потребами в процесі підписання індивідуальної програми розвитку(6 год.).

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Усне індивідуальне та фронтальне опитування, модульні контрольні роботи, самостійні письмові роботи, поточне тестування, індивідуалізоване спілкування студента з викладачем через мультимедійні засоби; використання мультимедійних освітніх технологій у процесі самонавчання (друковані, аудіо-, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж).

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрів застосовуються такі методи:

- *методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- *методи письмового контролю*: модульне письмове тестування; реферат, самостійні письмові роботи.
- *методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кожний модуль включає бали за опрацювання лекцій, практичних і семінарських занять, виконання самостійної роботи, модульної контрольної роботи.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Письмовий екзамен

Питання до екзамену

1. Поняття «індивідуальна програм розвитку».
2. Моделювання індивідуального розвитку як психолого-педагогічна технологія.
3. Види адаптації і пристосувань для дітей з особливими потребами: пристосування навчально-розвивального середовища; облаштування групової кімнати (меблі, обладнання, іграшки); адаптація навчальних підходів, навчального процесу.
4. Використання результатів оцінювання у розробці ІПР.
5. Дотримання етичних норм у процесі оцінювання наявного рівня розвитку дитини з особливими освітніми потребами.
6. Етап психолого-педагогічної діагностики дитини з особливими освітніми потребами.
7. Етап створення індивідуальної програми розвитку.
8. Етапи розробки індивідуальної програми розвитку.
9. Індивідуальна освітня програма та індивідуальний навчальний план як складові індивідуальної програми розвитку.
10. Комплексна оцінка сильних та слабких сторін дитини як основа визначення цілей індивідуальної програми розвитку.
11. Критерії для формулювання цілей для навчання дітей з особливими освітніми потребами.
12. Мета і завдання установчої зустрічі команди.
13. Мета складання індивідуальної програми розвитку..
14. Види модифікації освітнього середовища.
15. Модифікація та адаптація як ключовий елемент створення ІПР.
16. Нормативно-правове забезпечення створення індивідуальної програми розвитку.
17. Нормативно-правове забезпечення створення індивідуальної програми розвитку.
18. Нормативно-правові документи щодо розробки індивідуальної програми розвитку.
19. Оптимальний склад команди з розробки індивідуальної програми розвитку.
20. Залучення до складу команди з розробки індивідуальної програми розвитку необхідних фахівців.
21. Основні вимоги до змісту та форми індивідуальної програми розвитку.
22. Основні вимоги до змісту та форми індивідуальної програми розвитку. Комплексний процес збирання інформації про дитину з особливими потребами.
23. Підготовка до засідання команди з розробки ІПР.
24. Підготовчий етап до проведення засідань команди з розробки ІПР.
25. Планування адаптацій.
26. Планування процесу формального оцінювання.
27. Послідовність створення індивідуальної програми розвитку.
28. Принципи ефективної стратегії розробки ІПР.
29. Процедура оцінювання (отримання дозволу батьків, забезпечення умов спостереження, засоби збирання інформації, вимоги щодо оформлення зібраних матеріалів).

30. Процедура проведення засідань команди з розробки індивідуальної програми розвитку.
31. Рівні підтримки в освітньому процесі для забезпечення особливих освітніх потреб дітей.
32. Розділи індивідуальної програми розвитку.
33. Роль вихователя і асистента вихователя у адаптації та пристосування програм до особливих освітніх потреб дитини, реалізації індивідуальної програми розвитку.
34. Види модифікацій інклюзивного освітнього середовища.
35. Складання плану роботи.
36. Спеціальні та додаткові послуги, які визначаються в індивідуалізованій програмі розвитку.
37. Спостереження – підґрунтя процесу оцінювання навчальної успішності дитини з особливими освітніми потребами.
38. Форми індивідуальної програми розвитку.
39. Функції керівника закладу освіти у створення індивідуальної програми розвитку.
40. Характеристика попереднього (превентивного) етапу інклюзії дитини з особливими освітніми потребами.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу.

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«задовільно»	E
69-74	«задовільно»	D
75 – 82	«добре»	C
83 – 89	«добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
--------	---------------------

відмінно	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь, за виконання завдань у повному обсязі.
добре	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань; за виконання завдань у достатньому обсязі.
задовільно	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань.
незадовільно	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення.

VII. Основні допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Базова

1. Асистент вчителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / за заг. нак. ред. М. Ф Войцехівського. – К. :ТОВ Видавничий дім «Плянди», 2015. – 172 с.
2. Залучення дітей з особливими потребами: Методичне керівництво до програми „Крок за кроком”. – К., 2000. – 224 с.
3. Індивідуальна програма розвитку. Методичні матеріали. Укл. Луценко І., Заєркова Н. К. : ТОВ Видавничий дім «Плянди», 2015. – 24 с.
4. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : монографія / А. А. Колупаєва. – К. : Самміт-Книга, 2009. – 272 с.
5. Колупаєва А. А. Вступ до інклюзивної освіти : навчальний курс / А. А. Колупаєва, С. М. Єфімова. – К. : [Б.в.], 2010. – 17 с.
6. Колупаєва А. А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник. – К. : Видавнича група «А.С.К», 2012. – 197 с.
7. Компанець Н. М., Луценко І.В. Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного ДНЗ. – К., 2018. – 66 с.
8. Підготовка вчителів і вихователів до роботи в інклюзивних класах та групах. Курс для викладачів ВНЗ. пер. з англ. – Київ, 2000. – 224 с.
9. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами / За заг. ред. Н. З. Софій – К. : Плянди, 2015. – 128 с.
10. Створення ресурсних центрів. Посібник для батьків дітей з особливими потребами /ВФ „Крок за кроком” – К., 2007. – 216 с.
11. Як досягти змін: Посіб. Для батьків та педагогів з обстоювання та захисту прав дітей з особливими освітніми потребами та громадської діяльності /ВФ „Крок за кроком” – К., 2007. – 140 с.

Допоміжна

1. Алехина С. В. Готовность педагогов как основной фактор успешности инклюзивного процесса в образовании / С. В. Алехина, М. Н. Алексеева, Е. Л. Агафонова // Психологическая наука и образование. – 2011. – № 1. – С. 83–92.
2. Балакірська Л. В. Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами / Л. В. Балакірська // Педагогічна майстерня. – 2011. – № 6. – С. 11–13.
3. Бех І.Д. Гуманізація спеціальної освіти аномальних дітей як соціально-педагогічна проблема //Дефектологія. – 1999. – № 1. – С. 19-23.
4. Бондар В. Інклюзивне навчання як соціально-педагогічний феномен / Віталій Бондар // Рідна школа. – 2011. – № 3. – С. 10–14.
5. Годовникова Л. В. Условия интегрированного образования детей с нарушениями развития / Л. В. Годовникова // Педагогика. – 2008. – № 8. – С. 36–43.
6. Горбачева Л. М. Роль реабилитационного центра в комплексной реабилитации детей и подростков с ограниченными возможностями / Л. М. Горбачева // Работник социальной службы. – 2007. – № 3. – С. 30–43.
7. Гріневич Ж. Орієнтація на особистість : робота в інклюзивних класах / Жанна Гріневич // Початкова освіта. Шкільний світ. – 2011. – № 46. – С. 6–8.
8. Дегтяренко Т. М., Вавіна Л. С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: Навчальний посібник. – Суми : ВТД „Університетська книга”, 2008. – 302 с.
9. Дошкольное воспитание аномальных детей: Книга для учителя и воспитателя /Под ред Л.П. Носковой. – М., 1993. – 347 с.
10. Запровадження інклюзивної освіти в ЗНЗ / упоряд. С. В. Корніцова // Управління школою. – 2011. – № 1/3. – С. 73–92.
11. Інклюзивна освіта в теорії і практиці діяльності школи / А. Колупаєва, Н. Софій, Ю. Найда, Л. Даниленко // Директор школи. Шкільний світ. – 2011. – № 7. – С. 17–22.

12. Інклюзивне навчання: партнерські стосунки з родинами / А. Колупаєва, Н. Софій, Ю. Найда, Л. Даниленко // Директор школи. Шкільний світ. – 2011. – № 10. – С. 1, 20–25.
13. Кашуба Л. В. Інклюзивна модель навчання: компетентнісний підхід / Л. В. Кашуба // Завучу. Усе для роботи. – 2011. – № 13/14. – С. 32-11–32-15.
14. Колупаєва А. Нормативне забезпечення інклюзивного навчання / А. Колупаєва // Директор школи. Шкільний світ. – 2011. – № 9. – С. 26–32.
15. Конопацька О. Інклюзивне навчання : [корекційна спрямованість процесу навчання в спеціальних навчальних закладах] / О. Конопацька // Директор школи. Шкільний світ. – 2011. – № 43. – С. 22–27.
16. Левченко И.Ю. Технологии обучения и воспитания детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата: учеб. Пособие. – Москва: Академия, 2001. – 192 с.
17. Луценко І. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими потребами / І. Луценко // Психолог. Шкільний світ. – 2005. – № 40. – С. 19–27.
18. Маланцева О. Совместное обучение здоровых детей и детей со специальными
19. Муренець Л. С. Навчання дітей зі зниженим зором / Л. С. Муренець // Управління школою. – 2011. – № 1/3. – С. 93–95. – Інклюзивна освіта.
20. Назарова Н. Интегрированное (инклюзивное) образование: генезис и проблема внедрения / Н. Назарова // Социальная педагогика. – 2010. – № 1. – С. 77–87.
21. Організація діяльності інклюзивної школи / А. Колупаєва, Н. Софій, Ю. Найда, Л. Даниленко // Директор школи. Шкільний світ. – 2011. – № 8. – С. 21–27.
22. Особливості управління інклюзивною школою / А. Колупаєва, Н. Софій, Ю. Найда, Л. Даниленко // Директор школи. Шкільний світ. – 2011. – № 11. – С. 23–28.
23. Островська В. Дитина з особливими потребами в загальноосвітній школі / В. Островська // Психолог. Шкільний світ. – 2004. – № 10/11. – С. 60–61.
24. Петухова Л. Интеграция детей с ограниченными возможностями в среду здоровых школьников / Л. Петухова // Социальная педагогика. – 2008. – № 4. – С. 53–58.
25. Полударова А. Л. Тиждень інклюзивної освіти / А. Л. Полударова, В. В. Щорс // Шкільному психологу. Усе для роботи. – 2011. – № 12. – С. 2–32
26. Рогова В. Рівний доступ до якісної освіти : інклюзивна освіта в сучасному навчальному закладі / Віра Рогова // Директор школи. Шкільний світ. – 2011. – № 38. – С. 27–32.
27. Суворов А. В. Инклюзивное образование и личностная инклюзия / А. В. Суворов // Психологическая наука и образование. – 2011. – № 3. – С. 27–31.
28. Тесленко В. Соціально-педагогічне проектування як засіб управління регіональною системою соціально-педагогічної підтримки дітей з обмеженими можливостями / В. Тесленко // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2007. – № 1. – С. 35–40. – Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю.
29. Токарь И. Е. Инклюзивное образование: опыт и перспективы развития / И. Е. Токарь // Социальная педагогика. – 2011. – № 5. – С. 93–105.
30. Трофимова В. Воспитание гуманных взаимоотношений нормально развивающихся детей и их сверстников с ограниченными возможностями / В. Трофимова // Воспитание школьников. – 2007. – № 6. – С. 23–27. – Социальному педагогу.
31. Троянова Т. В. Спадкоємність у процесі соціалізації дітей з особливими потребами дошкільного віку і початкової ланки освіти / Т. В. Троянова // Педагогічні науки : збірник наукових праць / редкол.: Є. С. Барбіна, В. Л. Федяєва, В. В. Кузьменко та ін. – Херсон, 2007. – Вип. 45. – С. 408–411.
32. Финк А. Кондуктивная педагогика А. Пете: Развитие детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата: Науч. изд. – Москва: Академия, 2003. – 136 с.
33. Чудная Р.В. Адаптивное физическое воспитание – К.: Наукова думка, 2000. – 358 с.
34. Шевцов А.Г. Методичні основи організації соціальної реабілітації дітей з вадами здоров'я: Монографія. – Київ: НТІ «Інститут соціальної політики», 2004. – 240 с.

Інформаційні ресурси

1. www.education-inclusive.com
2. ussf.kiev.ua/
3. osvitportal.lviv.ua
4. www.blind.org.ua
5. pedpresa.com.ua
6. <http://knowledgeloop.org/pd>
7. www.includingsamuel.com
8. [www.includingsamuel.com/screenings/host.](http://www.includingsamuel.com/screenings/host)
9. www.IncludingAllKids.org
10. www.includingsamuel.com
11. www.includingsamuel.com/resources
12. <http://groups.to/includingsamuel/>
13. www.includingsamuel.com/screenings/host
14. www.includingsamuel.com/presskit